

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Mannheimer 8814

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 24.

Stockholm den 15 Juni 1911.

4:e årg.

Prenumerationspris: 1/2 år.. kr. 4: 50 1/3 år.. kr. 2: 50 1/4 .. " 3: 50 1/4 .. " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgifvare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11-12. Sthlm 1911, F. Englunds Boktr.	Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: —. Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.

Den internationella rösträttskongressen.

Måndagen den 12 juni öppnades i Stockholm af Mrs Chapman Catt den Internationella Kvinno-rösträttsalliansens 6:te kongress. Förhandlingarna ha när detta läses pågått under flera dagar. Vi kunna emellertid ej i veckans nummer lämna några referat från kongressen, därmed måste anstå till kommande nummer. En hastig rundblick öfver anordningarna med några detaljer ur programmet är nu det enda möjliga.

I Grand Hôtels festvåning, den officiella möteslokalen, är det lif och rörelse. På kongressbyrån, som redan fredagen den 9 förlades ned till Grand Hôtel är det ett kommande och gående. Centralkommitténs båda sekreterare, fröknarna Kohnberger och Carlsson, äro i elden, det gäller anmälningar, upplysningar, telefoneringar, med mera, med mera. Fru E. Boheman är allestädes närvarande. Andra ordnande och arbetande medlemmar i de olika kommittéerna synas än här och än där.

I angränsande rum, alla smakfullt dekorerade i Alliansens färger, äro utställningar anordnade, af rösträttslitteratur, hvaribland särskildt Englands, Amerikas och Tysklands äro mycket rikhaltiga, af litteratur i sociala ämnen, broschyrer utgifna af C. S. A., Fredrika-Bremer-Förbundet, Svenska Nationalföreningen mot tuberkulos m. fl.

Så kommer man in i post- och telegrafafdelningen,

rese- och upplysningsbyrån, biljettförsäljnings-, inregistrerings- och inkvarteringsbyrån. På alla händer är det fullt att göra, och utländskt tungomål surrar i öronen.

Själftva förhandlingsrummet, den stora bankettsalen, är utomordentligt smakfullt dekorerad i gult och hvitt och med vackra blomsterdekorationer.

Till sist några ord om programmet. Ett förtjusande porträtt af Mrs Catt — och en vy af riksdagshuset — är den goda början. Så kommer förhandlingsveckans detaljerade arbetsordning, tryckt på såväl engelska som svenska. Därefter anvisningar om utfärder, Stockholms sevärdheter, upplysningar om sociala institutioner m. m., samt en förteckning öfver hotell och pensionat med angifna priser.

Efter alla dessa ur praktisk synpunkt nödvändiga och bra uppställda anvisningar kommer programmets litterära afdelning, om man så får uttrycka sig: Fredrika Bremers, Sophie Adlersparres, Ann Margret Holmgrens, Anna Whitlocks, Ellen Keys och Selma Lagerlöfs porträtter med åtföljande text, ett kortare karaktäriserande af deras personlighet och gärning. Det är namn, kända äfven ute i världen, det är drag, bekanta för mängden af våra utländska gäster — och vi, här hemma, äro stolta öfver att de äro svenska kvinnor, att de verkat och verka bland oss.

Kvinnliga konstnärers utställning.

Brita Ellströms konstnärliga affisch invid Konstnärshusets portal i Stockholm förkunnar för den flanerande allmänheten att Kvinnliga konstnärers utställning är öppen alla dagar mellan 11—6. Och den flanerande allmänheten — som till äfventyrs icke hört till vernissagens inbjudna — kan icke bättre använda sin tid än genom att tillbringa en timme, eller mer, däruppe bland målning och skulptur. Utbytet blir godt, ett möte med gammalt och nytt af hvad våra kvinnliga konstnärer ha att bjuda på.

Salens ena kortsida domineras af Anna Nordgrens dukar. Det är med tillfredsställelse man konstaterar, att det alltför starka ljus, hvilket på vernissagen ofördelaktigt skarpt föll öfver dessa med så diskret färganvändning målade dukar, nu kunnat dämpas. På ett helt annat sätt gör sig nu den milda grönt-blå och bruna tonen i "När man är ung", och hela taflan står mjukare. Detsamma gäller om "Ensam" och Bretagne-interiörerna; "Ovälkomet regn" med sin blågråa, skyiga himmel och "En blåsig dag" med sina halmskylar hade mindre lidit af det döda ljuset.

I närheten, på långväggen, hänger Fanny Brates "Barnporträtt", flickan med de vackra mörka ögonen och den känsliga munnen, och vid sidan af detta hennes "Liten flicka", denna betagande lilla bild, som man skulle vilja säga är framälskad med penseln och färgerna. Penn- och blyertsteckningarna i det angränsande rummet äro intressanta studier till Fanny Braters konst; särskildt anmärkningsvärd är den unga flickan i kolteckning, så enkel som hon står där, fri från all pose.

Eva Bagge har, utom den förtjusande taflan "Helgdag," som jag i en föregående artikel omnämnt, en läckert målade "Interiör i eldsljus" samt tre porträtt, bland hvilka det af "Lisa" käckt tar sin bemärkta plats. Det pikant liffulla ansiktet under det gyllenröda håret — det senare en hel färgorgie, uppriskande och glad bredvid de skickligt målade men neddämpade porträtten af "Fru F." och "Bibliotekarien B." — hör till de saker på utställningen, som dröja kvar i tacksamt minne.

Midt för ingången på långväggen hänger Hanna Paulis äldsta Ellen Key-porträtt, mera sjäfullt och innerligt än kanske någon annan existerande bild af Ellen Key, äfven om det finnes mera på uppseende pockande och monumentala porträtt, såsom exempelvis det senare af Hanna Pauli målade, också exponerad på denna utställning. Rent konstnärligt taget väl högre stående än det äldre, synes det mig ej komma i nivå med detta i enkel ursprunglighet och själisk uppfattning.

Bland öfriga taflor af Hanna Pauli återfinna vi det fängslande "Porträtt af min mor", väl något af det allra bästa denna framstående konstnärinna gjort.

Hildegard Thorell har, utom de förut nämnda "Ro" och "Gummhufvud" det utomordentliga porträttet af byråchefen Grandinsson samt fru Clary Morales, det förra ej upptaget i katalogen.

Gerda Kallstenius exponerar endast sitt stora porträtt af fru E. Roosval.

Bland landskapsmålningarna möter oss främst Ester Almquists stora dukar. Hennes landskap höra till de starkt temperamentskända — och därför endast till vissa temperament direkt talande. Till mig tala de starkt. "Hö-hässjor", där de stå mörka mot skyig himmel, "Under höga träd", "April" med förvår-sol och en kyligt blå bäck mellan jord som vaknar, "En gård med körsbärsträd" och "En liten blå bäck", alla tala de — på sitt starkt suggererande språk — icke endast om jord, vatten, det stilla växande, utan framför allt om "anden i naturen".

I en helt annan stämning badar Lotten Rönquist "Bagnaia" i solsken, står hösten blå och stark i "Vignan" och "Gårdsinteriören" lockar. Lotten Rönquist har förälskat sig i det blåa. Och den färgen är vacker, så som hon använder den.

Ester Kjerner har flera känsligt uppfattade och målade saker: "Ett gammalt torp", med grönska intill stugväggen och sol öfver de röda takteglan, "Senhöst", "Gröna gården" och "Bladen börja falla" samt "Snö på isen", en god vinterbild med vinterluft och kyla.

Harriet Sundströms öfverlägsna dukar, af hvilka jag främst vill nämna "Aftonsol" med sitt tätande mörker och den klara reflexen nere i det dunkla vattenet, samt "Hästar" — den i katalogen reproducerade taflan — torde vara bland det bästa utställningen har att bjuda på.

Alma Arnell har en präktig studie i Rafaellifärg, "Städerskan", en god Dala-interiör samt "Spinnarska", kol- och pastellteckning.

Eva Åström har några af sina bästa blomstermålningar, Olga Nyblom ett par fina interiörer och stilleben och Anna Munthe-Norstedt sin vackra "Ros" och en liten interiör med en pianospelande flicka.

Bland stillebensmålningar märkas tvänne förtjänstfulla saker af Hildur Kjerner.

Emma Löwstädt-Chadwick har en ståtlig etsning af Pont Neuf. I samma rum hänga Otilia Adelborgs dalabilder: "Mormor" och "Liten gul kulla".

Tyra Kleen exponerar sin fantasifulla "Orkidédans", "Minnen", de gripande, trefvande fingrarna och händerna, samt "Lifsglädje". Vidare ett vackert tecknad hufvud.

Brita Ellströms starkt individuella begåfning visar sig i den dråpliga illustrationen till Karlfeldts Herr Snakendal, "I Brittmasstid" kallad. "Marknad i Bretagne" och några duktiga skisser, äfven från Bretagne, samt tvänne akvareller äro likaledes god och individuell konst.

Skulpturafdelningen med sina många intressanta saker hör i sin helhet till det förut väl kända, hvarföre jag ej alltför detaljeradt uppehåller mig vid densamma. Sigrid Blombergs "Bebådelse" känna vi i dess marmorskönhet från Nationalmuseet, här utställd i gips, Märta Améens "Lasskörning" och "Utslitna kampar" ha vi alla beundrat — och samtidigt sört öfver det martyrium de framställa —, Alice Nordins "Yng-

Juvel- Guld- & Emalj arbeten.
DAVID ANDERSEN & Comp.
Hofjuvelerare.
4 Fredsgatan 4.

Maskinmärkning,

Hålsömnad och Stoppning af Duktyger
utföras väl uti

Elin Madéns Märkningsateljé,

12 Lilla Vattugatan, hörnet af Brunkebergstorg. Allm. Tel. 11905.

ling" och "Crocus" och Ruth Milles' förträffliga gipser och bronser, "Bondhustru", "Tvätterska", "Blåsväder", m. fl, äro gamla bekanta, som vi med glädje hälsa på. Gerda Sprinchorn har en näpen "Capriflicka" i brons; "Store bror" står där stark och öm med den lille i famnen. Roligt är äfven att återse "Kallt vattnet" och "Gammelmor". Agnes de Frumeries skickligt gjorda små grupper med smånätta eller lustiga motiv lämna mig — i all sin fullkomlighet — skäligen oberörd. "Poesi och musik", de två konfektsöta muserna, ville man helst icke alls ha inrangerade bland konstföremål.

Caroline Benedicks-Bruces präktiga porträttbyster komma visserligen sist i omnämmandet, men intaga sin gifvet framskjutna plats om det gäller bedömande och rangordning. Denna begåfvade konstnärinna, som har en så kraftigt, storstilad läggning, har tyvärr syntts alltför litet på våra svenska utställningar. I utlandet är hon mera känd. På Svenska Konstnärinnors utställning i våras i Stockholm fick dock den svenska allmänheten se flera af hennes mest betydande saker — den bronsbild af Michel Angelo hon där utställde torde vara bland det afgjordt bästa som vi ha att visa. På denna utställning har hon en karaktärfull porträttbyst af målaren Blair-Bruce (hennes aflidne man), af den finske bildhuggaren Emil Wikström och den franske målaren Edouard Danton. Ett litet miniatyrhufvud af en indianhöfding är af stort intresse, likaså den präktiga masken af Falguière.

Fru Benedicks-Bruce, som bekant icke endast skulptör utan äfven målarinna, exponerar äfven en akvarell, en interiör af Falguières ateljé.

Denna årets andra kvinnliga konstutställning, kompletterande den första — där flera af de nu exponerande konstnärinnorna saknades — är ännu ett glädjande prof på huru allvarligt och högt våra konstnärinnor ställa krafvet på sig själfva och huru långt de därmed kommit. Det är en god och utvecklingskraftig konst, som här möter oss, och vi kunna vara stolta öfver att få visa den för de utländska gästerna vid kongressen.

E. K—n.

Social disharmoni och individuell konflikt och lidande äro kännetecknande för vår tid och framträda på hvarje område af mänskligt lif, så väl det religiösa som det politiska och husliga. Och om de äro mera märkbara och göra sig mera kända på könets område än på något annat, det religiösa icke undantaget, så är det därför, att när vi träda in på den frågan, beröra vi så till sägandes den mänskliga tillvarons ryggmärg, dess stora nervcentrum, där känsligheten är störst och smärta och glädje lifligast erfaras. Det är icke könsdisharmoni, som ligger vid roten af vår sociala oro och rastlöshet. Det är den alltomfattande disharmonien, som till och med inverkar på könsfenomenens värld.

Olive Schreiner ("Kvinnan och arbetet").

Kvinnorna i det landet Potu.

I dessa dagar, då kvinnans möjligheter att få bekläda statsämbeten så ifrigt diskuteras, kan det vara af intresse att betrakta frågan genom andra tiders glasögon, och jag väljer på en slump 1700-talet och gör Holberg till representant för det då tänkande Danmark.

Ludvig Holberg hade många sanningar att säga sitt folk, och som detta ej var särdeles moget för någon art af sanningförkunnelse men hade en obehaglig vana att löna dylikt med fängelse och galge eller åtminstone sanningssägaren utmagrande processer, så måste han inhölja sina reflexioner i en form, som ej hvar man förstod, och så valde han satiren. Jämsides med vetenskapliga historiska arbeten skref han så — på latin — en kollektion samhällsbilder, som han kallade "Niels Klims underjordiske Rejse". Våldiga ansträngningar gjordes för att få den konfiskerad, och när den var räddad, skref Gram i ett bref af 1734 belåten: "Men både Klim och hans auktor blefvo lyckligtvis stående på sina fyra ben och kunde när den och samtliga Causer instrumentales och occasionales skulle uppenbaras, ge oss en lika förträfflig Historiam arcanam att läsa, som de man har om vissa skrifter, som lyckligen, malgré tous les artifices et toutes les intrigues des Jésuits, ha sluppit igenom den heliga censuren i Rom."

På sin märkliga färd i underjorden kommer Niels Klim till mönsterstaten Potu. Hvad där mest väckte hans förvåning var att statsämbetena gåfvos åt den värdigaste utan hänsyn till kön och att kvinnorna i allting voro männens vederlikar. Trots Niels Klims lärda jordiska meriter blef han föga aktad i Potu och fick en så låg syssla som att vara löpare. För att vinna befordran ville han nu utmärka sig genom att framlägga för rådet ett statsgagneligt förslag. Han tänkte då ut ett projekt, som han med säkerhet väntade skulle vinna mycken berömmelse af allt mänfolk, nämligen att utesluta kvinnorna från alla offentliga ämbeten. Ville man icke gå så långt, så borde man åtmiostone inskränka kvinnornas inflytande.

Klim väntade sig mycken ära af sitt reformförslag, men däraf vardt intet. Sedan det behandlats i rådet, erhöill han dess dom, undertecknad af alla rådsherrarna och förse dt med furstens namn och sigill. Den lydde:

"Efter moget öfvervägande döma vi: att det af St. Skaba (Klims potuanska namn), förste hoflöpare hos Hans Durchlaughtighed, gjorda förslaget om att utestänga det andra könet från offentliga ämbeten, icke kan utan den allra största skada antagas och genomföras, eftersom hälften af nationen, som består af kvinnor, nödvändigt måste bli uppbragt öfver en sådan förordning och därigenom bli fientlig mot regeringen och besvärlig för densamma. Vidare anse vi det obilligt att neka individer af förträffliga egenskaper tillträde till de hedersposter de visa sig värdiga, i all synnerhet då det är otroligt, att naturen, som intet gör på måfå, skulle utan afsikt ha utrustat dem med så ypperliga gåfvor. Vi tro, att statens bästa kräfver, att vi vid tillsättande af ämbetsmän mera se på duglighet och begåfning än på namnet. Och då landet icke sällan

lider brist på framstående förmågor, finna vi det oklokt att genom en förordning eller ett regeringsbeslut i ett nu förklara hälften af invånarna, blott på grund af födel-se ovärdiga och oanvändbara till statstjänster. . ." Och så blef Niels Klim dömd till döden och sen benådad till landsförvisning för detta för staten vådliga projekt-makeri.

Niels Klim får tillfälle att filosofera öfver ett annat sakernas tillstånd än i det mönsterlandet Potu. Ödet för honom nämligen till kungariket Kokleku. Där regera kvin-norna. Männen syssla i köket och få i krigstid bli sol-dater, som aldrig avancera längre än till fänriks rang, hvilket är den högsta ära som kan nås af mankön i Kokleku. Klim kunde icke nog förakta männen, som i många århundraden låtit allting gå efter gammal slentri-an. Naturligtvis hade det varit dem lätt att afkasta oket, om de haft vilja och mod därtill. Men gamla fördomar hade sött dem, så att de togo ej ett enda steg för att frigöra sig ur sina bojor. De trodde naturen ville ha det så, att kvinnorna skulle regera staten och männen väfva, spinna, sticka, laga mat, skura och städa och så få stryk till på köpet. När Klim frågade efter herrn i huset, skic-kades han att leta bland grytor och kastruller i köket, men frun satt i sin studerkammare upp öfver öronen i dokument och böcker.

Denna sorgliga brist på likställdhet mellan könen hade de svåraste följder. Där funnos inga lösa fruntim-mer men i stället lösa manfolk, som sålde sina nätter och hyrde sig våningar, där de tjänade sitt bröd med sin lastbarhet. Alltibland göres en razzia. De bli arresterade och piskade, men så fortsätta de igen eländet. Kvinnor-na däremot kunna utan att mista sitt goda namn och rykte gå omkring på gatorna och vinka åt lösaktiga män, hvissla på dem, ta dem om hakan och göra hvilka narr-streck som helst. De skryta med sina segrar hos det sva-ga könet. De belägra den sköne med kärleksdiker, bref och presenter, men en ärbar ung man låtsar sig vara mycket kallsinnig, och det är opassande af honom att genast säga ja.

Under Klims besök i Kokleku hände att en ansedd rådsherres son blef våldtagen af en ung jungfru. Hon blef djupt klandrad och den unge mannens vänner för-svarade honom med att han alltid lefvat ärbart och he-derligt.

Niels Klim behöfde ej i underjorden söka den stat, som var i dessa delar en motsats till Kokleku, men vid sin afresa från detta ynkliga land satiriserar han öfver den ynkedom, som är dess omvända spegelbild: "Lyck-saliga Europa, och i all synnerhet tre gånger lycksaliga Frankrike och England, där det svagare könet motsvarar sitt namn, där kvinnorna alldeles blindt lyda sina mäns befallningar, så att de långt hellre förefalla vara maskiner eller automater än med fri vilja begåfvade väsen."

Men låtom oss göra ett erkännande, som räddar oss från att tro 1700-talet vara längre hunnet än 1900-talet! Holbergs genom hans skrifter urgerade sats, att könen böra vara likställda och att det enas förtryck medför idel ondt för staten, var ändå mer främmande för hans tid

än för vår. Han har gifvit alla de skäl för samhällelig rättvisa, som sedan upprepats af otaliga andra, men för hans samtid voro de abrakadabra. T. o. m. Holbergi-ner togo dem för en nyck, ett lustigt skämt och — satir öfver kvinnokönet.

Jenny Velander.

Vaksamhet.

Föreningen Vaksamhet börjar sin nyligen utgifna årsredogörelse för 1910 med att uttrycka glädje och tacksamhet öfver att det senaste arbetsåret, trots det erfa-renheterna varit af skiftande slag, dock fört verksamheten framåt, låtit den växa och breda ut sig och stärkt det förtroende allmänheten hyser för densamma. Ett bevis därpå är, att medlemsantalet under 1910 ökats med 36 personer, så att det vid årets slut utgjordes af 430 medlemmar.

Ett annat bevis ser man däri, att Vaksamhets upplys-ningsbyrå allt mera anlitas af unga kvinnor. De fall då byråns hjälp i ett eller annat afseende påkallats, ha upp-gått till 202 (mot 177 föreg. år), hvaraf 79 fordrat en me-ra ingående undersökning. De platser som under-sökts ha gällt följande länder: Tyskland 19; England 16; Finland 7; Amerika 5; Danmark 5; Frankrike 4; Holland 1; Österrike 1; Belgien 2; Skottland 1, och af dessa ha 22 varit af den beskaffenhet, att man ansett sig böra frånråda deras antagande. Från utlandet hafva i 6 fall ingått förfrågningar angående platser i Sverige, hvilka alla kunnat rekommenderas.

Som väl förstås gifva alla undersökningarna anledning till en omfattande skriftväxling, hvilken för hvarje år blir större. Så var sammanlagda antalet af under 1910 från byrån afsända och dit ingångna skrivelser 828 (mot 603 föregående år). Som bekant meddelas alla upplysningar kostnadsfritt.

Under året ha föredrag om den hvita slafhandeln och den kvinnliga emigrationens faror hållits i Gimo, Östham-mar, Svedvi, Kisa, Hammarön, Arvika, Karlstad, Malung, Nacka, Nybro, Torsås, Kalmar, Högsby, Oskarshamn, Grängesberg, Hagfors, Ålem, Ljungbyholm, Hagby, Gis-laved och Tierp, hvarvid ofta nya medlemmar inträdt i föreningen.

I och för utdelning har Vaksamhets "Rådgifvare för unga kvinnor" i stort antal utsändts till olika föreningar.

Med tanke på de faror, för hvilka kvinnliga emigran-ter äro utsatta, har Vaksamhet från början haft sin upp-märksamhet riktad på den kvinnliga emigrationen. År 1907 ingick föreningen med en skrivelse till civildeparte-mentet med begäran att emigrationsutredningen äfven skul-le komma att omfatta emigrationen till Utah. Som en följd häraf kom en dylik utredning till stånd och i bör-jan af 1910 offentliggjorde Emigrationsutredningen sina undersökningar angående den emigrantvärfning, som bedrifves genom mormonernas värfvande af proselyter, och mot hvilken offentliga åtgärder behöfde vidtagas. Om-kring 70 mormonmissionärer äro f. n. oafbrutet verksam-

ma i vårt land. Enligt deras egna uppgifter skulle af dem och deras biträden under 1909 dagligen ha gjorts inemot 500 besök i svenska hem, och skulle dagligen ha utdelats mer än 700 ströskrifter och försålts mer än ett hundratal böcker.

Behovet af upplysningsarbete angående rätta arten af mormonmissionen är som synes mycket stort. En af de bästa kännarna af mormonismen, pastor P. E. Åslev i svenska Augustanasynoden, rekommenderas af Emigrationsutredningen såsom lämplig ledare för en inre missionsrörelse i Sverige till mormonismens bekämpande. Enligt hvad som förljudes har pastor Åslev af K. m:t erhållit ansökningsrätt till kyrkoherdebefattning inom svenska kyrkan, hvarför det är att hoppas att ett upplysningsarbete under hans ledning snart skall påbörjas.

Vid den i Madrid den 24—28 oktober hållna fjärde internationella kongressen för bekämpande af den hvita slafhandeln, till hvilken sexton länders regeringar och aderton nationalkommittéer sändt ombud, representerades Vaksamhet af sin sekreterare, fröken Clara Wahlström.

Vaksamhets Hem visa sig alltjämt välbehöfliga. Under år 1910 besöktes Hemmet i Stockholm af 420 unga kvinnor (mot 261 föreg. år). Af dessa voro 27 utländskor från följande länder: Finland 9, Tyskland 7, Norge 6, Danmark 3, Österrike 1, Amerika 1. Af de resande har flertalet utgjorts af tjänstsökande kvinnor, mången gång i nödställd belägenhet. Vaksamhets pensionat i Göteborg ha under året besökts af 329 flickor, många af dessa så utan medel att de ej kunnat betala genast, men ha då fått afbetala sin skuld sedan de tillträdit sina platser. De mest nödställda ha fått bo kostnadsfritt.

Bland dem som med gåfvor understödt föreningens verksamhet märkes särskildt fru Thérèse Andersson, Stockholm, hvilken skänkt 500 kr., hvaraf en del skulle användas till bestridande af omkostnaderna i och för kongressresan till Madrid.

Den stora såväl nationella som humanitära betydelsen af Vaksamhets verksamhet ligger i så öppen dag, att den bör kunna locka fram såväl intresse som pekuniärt stöd åt detta företag, som har så stora förutsättningar att blifva till framgent gagn för hemmen, för landet, för mänskligheten.

H.

Insänd litteratur.

- Albert Bonniers förlag, Stockholm: **På Mammons altare.** Folklifsskildringar af *Christina Nilsson*. — **Hela Stockholm.** Af *Beyron Carlsson*. Häft. 3—4. — **Verdandis småskrifter.** N:o 175. — **Ur gräfsteklarnas lif.** Af *Gottfrid Adlerz*. — N:o 176. **Instinkt- och förståndshandlingar bland gräfsteklar.** Af *Gottfrid Adlerz*. — N:o 177, 178. **Huru länge har kvinnan betraktats som mannens egendom?** I. Äktenskap genom rof; äktenskap genom köp. II. Äktenskap genom gåfva; kvinnans nuvarande ställning. Af *Oscar Montelius*. — N:o 179. **Till Gustaf Frödings minne.** Af *Torsten Fogelqvist*. — N:o 180, 181. **1809 års revolution.** I. Revolutionens förhistoria. II. Gustaf IV Adolfs afsättning. Af *Nils Edén*.
- P. A. Norstedt & Söners förlag, Stockholm: **Sverige genom konstnärsogon.** Af *Carl G. Laurin*.
- A. B. Framtidens förlag, Malmö: **Snäckan.** Dikter af *William Cronholm*. — **Hos nympfer.** Af *Pseudo Solipse*.

Litteratur.

Fru Julias man med flera berättelser. Af *Anna Wahlenberg*. Albert Bonniers förlag, Stockholm.

Anna Wahlenberg har ju redan för länge sedan slagit sitt rykte såsom skicklig skildrarinna af hvardagsmänniskor och hvardagslif. Och hon har skaffat sig många vänner genom dessa lifslevande små bilder från deras värld, hvilka ej göra mycket väsen af sig, hvilka ej rista några djupare fåror i sin tids fysiologi, deras, som få nöja sig med att vara blott statister i lifvets stora skådespel. En och annan gång uppfångar man väl en glimt, tydande på en karaktär, en talang, en vilja, som blott torde behöft en annan uppfostran, en annan omgifning för att dess ägare skulle kunnat spela hjälteroll. Men detta hör till undantagen. Det är de i litteraturen i allmänhet så styfmoderligt behandlade medelmåttorna hon vanligen håller sig till, dem har hon studerat, dem förstår hon, dem älskar hon — så märkvärdigt det nu för mången kan låta.

Detta, att älska människorna och som följd däraf ha förmågan att hos alla leta fram något godt, är ett för Anna Wahlenbergs berättarskap lika utmärkande drag som den rika humor, hvilken likt ett fint löje skimrar däröfver. Hur ofta skildrar hon ej en personlighet, hvilken vid första ögonkastet kanske verkar absolut intetsälgande, kanske osympatisk, kanske rent af motbjudande. Men så skymtar något fram af det som ligger bakom den fränstötande ytan, och vi ge om ej sympati, så åtminstone en viss medkänsla åt honom.

Såsom t. ex. i "Nyckeln", en af de bästa berättelserna i författarinnans senast utgifna samling. Vi ha den varmaste sympati för hustrun och sonen, dessa goda, starka människor, och vi ha stort medlidande med dem, så som de lefva under olidligt tryck. Men läs berättelsen till slut, och medlidandet räcker till äfven för fadern, den brutale drinkaren, som misshandlar sin hustru och skymfar sin son, — man kan omöjligt värja sig för tanken att det är synd, om alla människor.

Denna berättelse är i mitt tycke det bästa af hela boken, den starkast kända och kraftigast behandlade. Men äfven de öfriga skisserna äro mycket läsvärda, flera af dem likna genom sin målände träffsäkerhet goda ögonblicksfotografier, tagna af en intelligent amatör. En liten fin och graciös berättelse är "Ett möte vid lifvets gräns", hvilken har all den charm, som ligger i de gamlas drömfyllda minnen af deras långt, långt i fjärran försvunna ungdomsland.

Det är en brokig samling, brokig fastän alla ha dämpad färg, som här presenteras. Hvar och en af dessa hvardagsmänniskor, dessa som ej göra mycket väsen af sig, ej lämna djupare spår efter sig i tidens fysiologi, de ha dock hvar och en sitt särdrag, de liksom de tusen och tusen hvardagsmänniskor vi alla möta. Men det är icke alla som ha Anna Wahlenbergs säkra och varma blick för människornas verkliga utseende.

A. H—n.

Några intryck från Visby.

Det är en vacker och pittoresk syn som möter en när man kommer glidande in mot Visby på havets salta vågor. Där klättrar den gamla staden ända upp på klinten med alla sina trappgaflar och tegeltak, sina små stugor och trädgårdar med väldiga äkta kastanje- och valnötsträd. Öfverallt sticka ruinerna upp sina mäktiga gaflar, rösten och torn, och öfver allt klänger det af murgröna och rosor, och rundt kring det hela sträcker sig den gamla gråa, ärevördiga tornprydda muren. På ena sidan sticker Höglintns blåa klippa ut, och på andra sidan reser sig Galgberget med galgens trenne gamla stenpelare.

Huru många stolta handels- och krigsflottor och vilda sjöröfvare och mäktiga män ha ej före oss styrt in i Visby hamn! Den nuvarande hamnen är dock ej så gammal; förr landade man nedanför Kruttornet, där fiskarkvarteren då bildade ett par holmar, bakom hvilka flottorna sökte skydd. Men inte alla kommo lyckligt i land, det synes bland annat af ett epitafium i domkyrkan öfver amiral Tinnapfel, som år 1566 omkom på Visby redd med hela lybska flottan och 6,000 man. Dock vill jag visst icke afskräcka fastlandsborna — resan är med vår tids resurser väl värd risken af ett öfvergående obehag. Ja, ingen svensk, som har håg och möjlighet att resa och se något vackert, borde försumma att besöka Visby och Gottland.

Som jag haft lyckan vandra omkring där med en lärd arkeolog, som en tysk författarinna brukade anse mycket god vän med "der Mauerkobolt", och på så sätt fått lära känna en hel del af ruinernas hemligheter, kanske jag kunde få berätta ett och annat för Dagnys läsarinna.

Se på kruttornet där det står vid den forna hamnen likt en gammal vördnadsjudande kämpe, som i många hundra år trotsat kulor och krut, eld och svärd, vind och väder. Det var, trots sitt namn, i bokstaflig mening med innan krutet fanns upp. Det är nämligen Visby äldsta befästning, äldre än den gamla muren. Stormen har vräkt vreda skummande vågor upp mot dess murar, danskar och sjöröfvare ha försökt skjuta bräscher i dess starka lif, allt förgäfvat. En tid har det användts som fängelse, och fångarna ha ristat sina bomärken, gångandes skepp, armborst m. m. å hvalf och väggar. De mörka

gångarna och rummen inne i tornet och de oerhördt tjocka murarna verka dunklaste medeltid. Härifrån ha de försvarat sig med slungstenar och brinnande beck och tjära, och från skyttegången ha de skjutit med armborst och hakebyssor.

Nu kunna vi följa stadsmuren och höra litet af hvad "der Mauerkobolt" hviskat till "der gelehrte Doctor". Muren är omändrad och påbyggd flera gånger. Den allra äldsta var låg och obetydlig, men redan tidigt på medeltiden höjdes och ändrades den. Det är roligt att gå och granska den gamla grå jätten för att upptäcka spår af tinnar och skyttegång. Följer man muren utom och genom hela staden kommer man in i många lustiga små gårdar och trädgårdar med dammar och lusthus och rosenskvarter och murgröna eller den gctländska grönhvita clematis öfver muren. En del smutsiga prång med förvildad grönska bland tvätt och skräp och annat mera verka fullständigt italienska. Murens torn och portar äro mycket märkliga att taga i betraktande. Vid portarna synas spår efter fällgaller och stängselbommar, och öfvanför i tornen synas skottgluggar och hål, från hvilka stenar, brinnande beck, tjära och hett vatten kastades eller hälldes ned öfver fienden; bredvid synas märken efter spiseln där detta tillreddes. I ett torn, vetande åt Nordre vallar, har en slungsten fastnat i muren och sitter där än.

På den tiden, när muren stod där med sina tinnar

S. Carins ruin.

och sin skyttegång, var Visby bebyggd med höga fyra-, femvåningars stenhus med tegeltak och trappgaflar, stående skuldra vid skuldra, och med hvälfda rymliga källare och små portar genom muren med träbroar ut till skeppen på sjösidan. Där bodde då handelsfurstarna med sitt husfolk och sina klerker, i källarna stodo vinfat och i klädkamrarna hängde präktiga kläder. På de trånga smala gatorna gingo rikt utstyrda män och kvinnor, och på bodluckorna, som voro utfällda åt gatan, bredde köpmännen ut sina varor. Ja, hvem af oss har inte följt Nils Holgersson på herr Ermenrichs rygg till Vineta och sett all härligheten!

Det är blott ett par hus, som stå kvar från dessa aflägsna tider, t. ex. gamla apoteket, men vid byggnadsarbeten i staden påträffas alltså gamla hvalf och murar, trappor, pelarbaser, murade medeltidsbrunnar m.

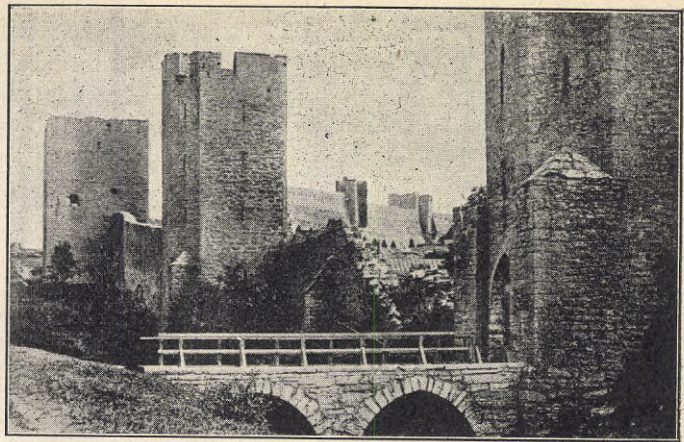
**Glöm ej att använda kongressbrefkort!
Åsätt Edra postförsändelser kongressmärken!**

m. i jorden. Det händer vid omläggande af golf på nedre botten, att när arbetarna stöta med spetten, försvinna dessa ned i bortglömda källarhvalf och underjordiska gångar, som datera sig från Visbys glanstid.

De rika och mäktiga köpmännen, som på 11-, 12-, 13- och 1400-talen bodde i Visby, hade råd att underhålla 12 till 17 stående kyrkor, hvaraf två voro kloster, S:t Nikolai, dominikanernas, och S:t Carin, "den skönaste bland de sköna", franciskanernas, båda med många hus och anläggningar tillhörande dem. Vid Helge Andskyrkan låg ett Helge Andshus, sjukhus, och utanför staden vid S:t Görans kyrka låg ett sjukhus för spetälska, där de olyckliga gingo omkring med sina skramlor för att varna allmänheten att nalkas dem.

Af alla dessa kyrkor användes nu endast en, domkyrkan, till gudstjänst, alla de andra äro ruiner, fyra, fem nästan alldeles försvunna. Finnes det någon stad i Europa, som har så många stämmingsfulla ruiner och en sådan intressant gammal stadsmur att uppvisa?

Låt oss gå in under de mäktiga hvalfven i den härliga åt jungfru Maria och den heliga Katarina af Alexandria invigda domkyrkan. Man drömmer sig där gärna tillbaka till gångna århundraden. Här ha de förrättat sin andakt, Visborgs ståthållare och Visby stolta handelsfurstar och de tyska ordensherrarna. Tydligt kan man se "selliger frwe Katrine Rosenkhrans" och "selliger jwngfrw Meette Hardenberch" skrida fram i sina styfva guldstickade dräkter med plymbaretter på huvudet. Det vimlar af lysande dräkter och vapen. Där är länsherren Henricus Rosenkrantz i skramlande harnesk och med den plymascherade hjälmen i hand — alldeles som man ser dem på de ståtliga grafstenarna framme i koret och på den öfver de båda sistnämnda kvinnorna säkerligen snart ef-

Norra Ringmuren.

ter deras död, före midten af 1500-talet, uppsatta tafian.

Här på dörrposten, på den dörr som leder från kapellet vid domkyrkans sydvästra hörn in i kyrkan, står ungefär i manshöjd öfver golfvet årtalet 1494 inristadt med den tidens siffror. På samma höjd äro på portalomfattningarna i några gottländska kyrkor samma årtal inristadt. En gång har det funnits på norra portalen af S:t Lars, fast det nu är bortvittradt. Det är något fängslande med den gamla skriften. Man stannar och undrar hvem som gjort den och hvarför? Var det manne en botgörare, som härmed ville sona sitt brott, eller var det en from pilgrim, som vallfärdade till vissa relikier, helgonbilder eller heliga platser.

Det luftiga höga kapellet här utanför är af fromma söner med påfvens tillstånd på 1300-talet rest som en minnesgård åt fadern, hvilken några år förut af orsaker, som vi nu ej känna, fått låta sitt lif på stupstocken.

Vill du sedan följa mig in i Nicolai ståtliga ruin och i trädgården bredvid med dess stora vackra valnötsträd och mullbärsplantering. Låt oss gå in där i mäsken, och du skall tycka dig se de svart och hvita dominikanerbröderna skrida mellan pelarna i kyrkan under de höga hvalfven. Här har en af medeltidens ädlaste personligheter, Petrus de Dacia, vandrat och tänkt, drömt, bedit och verkat. Han var en tid på 1200-talet prior i Nicolai kloster och dog här troligen 1288. Det var här han skref sitt upphöjda, poetiska afskedsbref, sitt "farväl för evigt" till Christina af Stumbelen, "den extatiska jungfrun", denna olärda bondedotter, på hvars biografi "De Vita benedictae Virginis Christi Christine" han skref under hela sitt lif, dock utan att hinna avsluta den. Han hade upptäckt henne under sin studietid i Cöln, och fört många svenskar till henne. Sedan korresponderade de allttjämt. Vår store litteraturkännare professor Schück jämför Petrus' känsla för Christina med Dantes för Beatrice. Själf skrifver Petrus i ett bref: "Denna min kärlek till dig är mig såsom en Jacobsstege" — — —

Vid S:t Olofs kyrka, af hvilken ännu några pittoreska, murgrönsomslingrade murrester sticka upp i Botaniska trädgården, är knuten en hemsk och kuslig sägen. Det berättas att där på midten af 1300-talet en dag en främmande präst förrättat gudstjänsten. Vid "offertoriet" kysste församlingen andäktigt hans handkläde, eller som det i gammal tid hette handlin, manipel — en ingående del i

S:t Hansgatan.

ICKE MERA GRÅTT ELLER URBLEKT HÅR!

Genom den enastående upptäckt, som gjorts vid den välkända hydropatiska anstalten Bromley i England, är nu envar i stånd att på kort tid återgifva hvitt, grått och urblekt hår dess rika, naturliga färg utan bruk af färgningsämne. En intressant illustrerad bok, innehållande den officiella beskrifningen på denna nya och underbara upptäckt, sändes diskret gratis till envar mot dubbelt porto från RELIXIR-DEPOTEN, 27 ROSLAGSGATAN, STOCKHOLM.

Rekommendation: "Till Relixir-Depoten, Stockholm — — Jag får således instämma i det omdömet, att detta är ett underbart medel och jag kan med tillförsikt rekommendera det åt dem, som önska befria sig från grått hår o. utbyta det mot dess naturliga färg. Stockh. 18 Jan. 1911. Vict. Frodell, v. Hjärdshöfding".

den prästerliga ornat och hvilket bars öfver vänstra armen. Tre, fyra dagar därefter hade de alla insomnat i den stora svarta döden — digerdöden. Manipeln var förgiftad. "Prästen", som var en jude, blef jämte åtta andra judar, af hvilka en likaledes utgifvit sig som präst och en var orgelnist, brända å bål, sedan de bekänt att de förgiftat alla brunnar i Stockholm, Västerås, Arboga och annorstädes.

I gråmunkarnas härliga S:t Carin uppe vid Stora torget står man alldeles betagen. Dit skall man gå en söndagskväll, när där är sång. Gottlänningarna äro i ovanligt hög grad musikaliska, och öfverallt på ön finnas sångföreningar. Det är gripande att höra den kraftiga manskören i fosterländska sånger stiga mot höjden mellan smäckra pelare och brustna hvalf, medan stormen sveper in och susar i träd och buskar och svalorna oroligt flyga af och an mellan sina nästen i nischer och bågar. Där förr fransiskanerbröderna sjungit mässor, medan korgossarna svängde sina rökelsekar, ljuder nu "Vår Gud är oss en väldig borg" mäktigt upp mot himlahalvet, på hvilket en och annan stjärna börjar tindra. Till sist tändas i den nu nästan mörka ruinen bengaliska eldar, röda, gröna och hvita, i nischer och skrymslen, bakom buskar och murgrön, och belysa vackra gamla socklar, kapital, ornament och detaljer i ruinen, och alla de närvarande resa sig med blottade hufvuden och sjunga: "Du gamla, du fria". Man dröjer kvar och drömmer sig vid eldarnas sken tillbaka till den tid, då S:t Carins klosterkyrka lyste af gyllene altaren och klenoder och då klostret omfattades med kärlek af hög och låg. Altarna voro sju till antalet och bland dem de ståtliga af Herman Svärdslipare på 1300-talet bekostade Vår Frus och S:t Bartholomæi. Klostret erhöi stora och små gåfvor från många håll. Det är ganska rörande att läsa bland uppräknade åkrar och gårdar, klenoder och antependier att en piga skänkte klostret en silversked.

Redan i medeltidens början, ja, långt därförut, ända från århundradena efter Kristi födelse, var Gotland mycket betydande. Man har hittat en mängd olika slags mynt från dessa aflägsna tider i Gotlands jord, romerska denarer, arabiska, s. k. kufiska och anglosachsiska mynt. Af romerska denarer har man i hela Norden funnit 7,000, hvaraf inte mindre än 5,000 på Gotland. Det bevisar ju att den gotländska handeln redan då var mycket betydande. Mest gick handeln öfver orienten och Ryssland. Men en mängd anglosachsiska mynt äro äfven funna, och man vet af gamla handlingar, att gotländska bönder voro engelska konungens hofleverantörer af gräverk och vax.

Visby historia kunna vi följa ännu mycket längre tillbaka, ända in i hedendomens mörker. Man har nämligen grävt upp en stenåldersboplats midt inne i staden mellan S:t Lars och Drottens ruiner, och namnet Visby tyder på att här varit ett Vi, en hednisk offerplats, en gudahelgad ort.

Huru många skiftande öden har ej Visby gått igenom från stenålderns skäggiga urmänniskor, som gingo här och höggo med sina stenxor, från sjöröfvarväldet på 1300-talet, då sjöröfvaren Sven Sture residerade på Vis-

borg och blef fördrifven af de tyska ordensherrarna och bödeln som bodde på Rackarbacken vid Nordre port fick mycket att göra, från Valdemar Atterdags belägring och slaget vid Korsbetningen — och fram till våra dagar. Det är underligt att tänka på alla generationer af människor, som här bott och lefvat, och att se hur den ena generationens verk af följande släkten ändrats och förbättrats. Starkast tränger sig detta på betraktaren vid S:t Clemens kyrka, hvilken vid nyligen gjorda utgräfningar visat sig vara ej mindre än den fjärde på platsen. Detta är så mycket märkvärdigare som denna fjärde, nu stående, måste dateras så tidigt som till år 1200. Den första lilla kyrkan måste således vara en af vårt lands första missionskyrkor. Det är underbart att gå där och se den ena grunden innanför den andra som kinesiska askar, från den första lilla minsta till den nu stående, ganska stora. Grafvarna ligga också tätt bredvid och ofvanpå, ibland ända till tre snedt öfver och ofvanpå hvarandra — generation efter generation.

Många gamla seder och bruk lefva ännu kvar i Visby och på Gotland. Så hörde jag t. ex. berättas, att från skråväsendets tid finnes ännu skeppareskrået kvar. Det är ett mycket rikt skrå, som bland annat på 1500-talet fick en hel tunna guld af en af sina gillesbröder och som ännu i dag äger flera hundra tusen kronor, hvaraf årligen utdelas pensioner till änkor och faderlösa och andra behöfvande inom skrået. Den 1 mars hvarje år samlas de till gille, och då kommer den gamla väldiga silfvervälkomman fram. Först bjuder en af de yngre omkring brännvin, islaget i glas, och stora kringlor på en bricka. Sedan börjar välkomman gå rundt under afsjunga af följande gamla visa:

"Utan allt buller och bång
skall denna vimpelen ha sin gång
till ljusan dag."

Den har öfverst en silfvervimpel.

Gotlänningarna äro mycket lifvade för att gå till väders och att hisna är ett främmande begrepp för dem. Vid konserveringsarbetet med gamla stadsmuren, som leddes af "der gelehrte Doctor", gingo arbetarna med lätt het upp på de 60 fot höga tornen och däruppe gjorde de konster, stodo på hufvudet, hoppade jämfota uppe på tinnarna m. m. En gång hade han en mycket präktig karl uppe på ett af tornen, men det dröjde i all oändlighet innan han kom ned, så att doktorn började frukta det värsta och knappt vågade se upp — men se, då stod han där på hufvudet, och hur länge han hade varit i den ställningen är ej godt att veta! Vid restaureringen af domkyrkan brukade en af arbetarna äta sin frukost sittande gränsl på kyrktuppen.

På midsommaraftonen hör det till, att de skola klättra upp på kyrktornet och "sno vimpelen" med grönt och guirlander. Då hände det en gång på en landtkyrka med hög spira, att stängen däruppe brast och vimpeln rasade ned. "Åt seidan" ropade karlen däruppe på äkta gotländska för att de skulle akta sig nedanför, och fast han knappt hade något att hålla sig i, lyckades han komma helskinnad ned.

Går man nu Vådlocke- och Murgatorna, så kan man

Arbeta för Dagny

genom att gynna dess annonsörer

MÄLARBADET

11 Handverkaregatan 11.

BAD- TVÄTT- och STRYKINRÄTTNING

1:a klass i alla afseenden.

OBS! Simundervisning f. damer och herrar

R. T. 3814 - 38 15

A. T. 93 43 - 93 44

kalla Visby de låga små trästugornas stad. De ligga där så tätt, så tätt med sina små fönster, innanför hvilka människorna se alldeles för stora ut, och med sina nätta små trädgårdstäckor, i hvilka det är en trängsel af gula ringblommor, malva, krasse, stormklockor och rosor, och så små köksland därtill. Från trädgården ha de utsikt öfver hela staden med alla sina tegeltak och ruiner och hafvet utanför, och från Vådklockegatan och vid Murgatan ha de muren. Däruppe vid Påltoget bodde ännu för ett par år sedan, egendomligt nog, den siste man som stod vid skampålen. På Murgatan, mellan de små låga stugorna, bruka de amerikanska turisterna med nöje påminna sig Wallstreet, Newyorks milliardörgata.

I en liten täppa vid Vådklockegatan växte det här om sommaren nästan bara hvita liljor, och slog man sig ned där, hade man tegeltak vid tegeltak under sig och gråa torn och murar och så hafvets vida, glittrande yta. Det var saga och dröm och förgången storhet och liljero öfver det hela.

Gården bredvid är den s. k. "rösträttskåken", där fru Caroline Benediks-Bruce, som är en drivande kraft för många goda företag här i staden och på Gotland och ordförande i Visby F. K. P. R., håller sammanträden en gång i veckan i de små låga rummen, där man får böja sig för att gå genom dörrarna och där Dagny, Social Tidskrift och Lydia Wahlströms stridsskrifter m. m. ligga på bordet. Strax innanför dörren, när man kommer in, sitter en stor affisch från suffragetternas demonstrationer i London. Det är en hvit gås Karl med sin hvita maka, som äta ur samma skål, under står: "It is the same sauce for the goose as for the gandle". — "Det blir rätt roligt att ha, när vi ha fått den en gång", säger fru Bruce.

Märta Ekhoff.

Notiser.

Landsföreningens för Kvinnans Politiska Rösträtt Centralstyrelse sammanträder till extra möte i Stockholm efter den Internationella rösträttskongressens slut tisdagen den 20 juni kl. 10 f. m. i Kvinnoklubbens lokal, 24 Grefturegatan. Mötet är närmast sammankalladt med anledning af utgången af kvinnorösträttsfrågans behandling i riksdagen och de förestående valen till Andra kammaren. Ett sedan sista centralstyrelsemötet hvilande förslag till stadgeändring kommer äfven att upptagas till behandling. Dessutom skall mötet utse den kommitté, som skall utarbeta förslag till de Bergman-Österbergska samhällskurserna.

Förbundet af Sveriges K. F. U. K. anordnar konferens i Stockholm den 17—21 juni i samband med centralföreningens 25-årsjubileum. Bland talare märkas fröknarna Anna Roos, Sigrid Netzel och Elin Rydberg, professor Adolf Kolmodin, pastor T. Lindhagen och missionär E. Folke.

Hvem löser bojan? Göteborgs F. K. P. R:s flygblad nr 9, hvilket anmäldes i nr 15 af Dagny och som innehåller fru Frigga Carlbergs af Sindings "Den fängslade modern" inspirerade varmhjärtade artikel, "Hvem löser bojan?" har utkommit i engelsk öfversättning och kan, liksom den svenska upplagan, rekvideras hos sekre-

teraren i Göteborgs F. K. P. R. fröken Hildur Öijer, Göteborg. Priset är 10 öre pr exemplar med 20 % rabatt vid rekvisition af minst 100 ex.

Donation till Karolinska institutet. Fru Thérèse Andersson i Stockholm har erbjudit Karolinska institutet en donation af 21,000 kr., hvars årliga afkastning skulle under första tiden utgå till lifränta åt viss person, hvilkens ålder nu vore omkring 60 år, men därefter utdelas i två lika stora stipendier till kvinnlig studerande vid institutet, som aflagt medicine kandidat- men ej licentiatexamen. Karolinska institutets lärarekollegium har af universitetskanslern bemyndigats att för institutets räkning mottaga ifrågavarande donation.

Föreningsmeddelanden.

Fredrika-Bremer-Förbundskretsen Lund med omnejd hade den 28 maj möte å folkhögskolan Fridhem i Svalöf, hvartill såväl F.-B.-Förbundets Malmökrets som ortsbefolkningen inbjudits.

Vid ankomsten till Svalöf besöktes först Per Bondesons Landtbruks A.-B:s stall, ladugårdar, kaseinfabrik och ostmejeri m. m. och Sveriges utsädesförenings institutioner, hvarefter man samlades i folkhögskolans festligt smyckade gymnastiksal.

Efter mötesförhandlingarna höll agronom E. Ljung ett intressant föredrag om "Jordbruk och industri", hvarefter vikten af samarbetet dem emellan och deras lika stora betydelse för svenska folket. Därpå följde sång af Svalöfs sångförening under ledning af kantor Palmé och deklamation af fru H. Lindeberg.

Sedan Folkhögskolan besetts följde en stunds animeradt samkväm å Svalöfs hotell, där supé intogs och tal höllos för Svalöf, för Fredrika-Bremer-Förbundet, m. fl., hvarpå hemresan anträdde efter en i allo angenäm dag.

LINNEDRÄKTER

enl. kliché, af prima linne, i hvitt och beige **Kr. 26,50**

♦ ♦ ♦

KJOLAR

af prima linne

Kr. 9,50

♦ ♦ ♦

LINNEROCKAR

från **Kr. 13,50**

AKTIEBOLAGET
NORDISKA KOMPANIET
Stureplan

Starkt aptitgifvande, gifver Vasens (f. d. Nordstjernans)

"Ferrol", de bästa resultat vid blodbrist och allmän svaghet.

"Ferrol" är ett järncaseinpeptonat, som med lätthet upptages i blodet. På alla apotek till 2 kr. flaskan.

Mjolk dagligen till afhämtning.

Oskummad för 15 öre lit.
Handskummad för 6 öre lit.

Tjock gräddes för 90 öre lit.
1:ma smör kr. 2,00 pr kilo.

Stockholms Mejeriaktiebolag, Klarabergsgatan 68.

Allm. Tel. Br. 5241.

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för $\frac{1}{4}$, 2:50 för $\frac{1}{2}$, och 1:25 för $\frac{1}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halvfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) **Antingen:** Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst* 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under sammlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Sammlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) **Eller:** Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända sammlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I Stockholms tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

AKTUELLA BOKNYHETER:

**KVINNORNA OCH
STATSÄMBETENA**
af Gulli Petrini.

Pris 1 krona.

**KVINNORNAS RÖSTRÄTT
I SKILDA LÄNDER.**

af Alice Zimmern,
med ett förord af
M:rs Chapman Catt.

Pris 1 krona.

**Båda arbetena anbefal-
las åt deltagarna i den
nu pågående rösträtts-
kongressen.**

AKTIEBOLAGET LJUS.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i
Dagny för halfva priset eller $7\frac{1}{2}$ öre pr mm.)

Lärlarinna

önskar under juli månad komma i en treflig familj på landet. Villig läsa med barn och deltaga i hushållet. Svar till "O. A.", Strängnäs p. r.

Studentska,

undervisningsvan, elev vid Högre lärarinnesem., önskar plats som guvernant. Svar till "G. H.", under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm.

Sommarkondition

önskas af ung exam. musikalisk, tysktalande lärlarinna. Svar till "Plikt-trogen", under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Folkskollärlarinna

(elementarbildad) önskar plats under sommarferierna. Undervisar äfven i språk och musik på lägre stadiet. Svar till "Fria resor, fritt vivre", adr. Palsboda.

KVINNOR I DET SOCIALA ARBETET.

CENTRALFÖRBUNDETS FÖR SOCIALT ARBETE UTBILDNINGSKURS för praktiskt socialt arbete, exempelvis bostadsinspektion, fosterbarnsinspektion ell. annat barnvårdsarbete, vice värdskap i arbetarebostadshus m. m. börjar nytt arbetsår 1 oktober—1 juli.

PRAKTISK OCH TEORETISK SOCIALHYGIENISK UTBILDNING. Ettårig kurs. Pris 250 kr. Prospekt rekvireras hos C. S. A:s byrå, Lästmakaregatan 6, Stockholm.

M. Nordenfelts Kvinnliga Yrkesskola,

15 Karl Gustafsgatan, Göteborg. **Dagskola och aftonskola.**

Yrkesarbete i SKOLVERKSTÄDER: för linne-, kläd- och dräkt-söm (dam och barnkläder) och för konstnärliga handarbeten. Fullständiga TILLSKÄRERSKE- och DIREKTRIS-KURSER. Skolan förmedlar utnämning af gesäll inom dessa yrken. — HEMSÖMNADSKURSER i samma ämnen. — Lägsta inträdesålder 15 år. Nästa hösttermin börjar den 1:sta September. — Närmare upplysningar lämnas af föreståndarinnan Fröken M. NORDENFELT. Skriftlig adr. intill 1 Augusti, 3 Viktoriagatan, Göteborg.

HÖGRE HANDARBETSLÄRARINNESEMINARIUM VID M. NORDENFELTS KVINNLIKA YRKESSKOLA, Karl Gustafsgatan 15, Göteborg.

En LÄGRE 1-årig kurs för utbildande af handarbetslärlarinnor. Inträdesålder 19 år. — En HÖGRE 1-terminskurs (A- och B-linje) tillagd på grund af ökade fordringar för handarbetslärlarinnors kompetens. Inträdesfordringar tillsvidare: Afgångsbetyg från lägre kursen eller från någon motsvarande, såsom fröknarne Lundins och Eneroths, Stockholm, eller Fackskolan i Uppsala. För A-linjen dessutom: realskoleexamen eller 8- el. 7-kl. högre flickskola. — SPECIALKURS för yrkesskolelärlarinnor i beklädnadsyrken. Inträdesfordringar: Afgångsbetyg från den högre kursens B-linje. Prospekt Nr: 5 gäller.

Nästa hösttermin börjar den 1:sta September. Anmälningar böra vara insända före 1:sta Augusti, adr. 3 Viktoriagatan. Närmare upplysningar lämnas af föreståndarinnan frökn. M. Nordenfelt.

HUSMODERSSKOLAN I KARLSTAD.

börjar sin nionde termin den 24 augusti 1911. Undervisning i **matlagning, bakning, garnering och uppläggning. Konservering** samt linne- och klädsömnad m. m. Helinackordering erhålles inom skolan. Tidsenliga lokaler i för ändamålet nyinredd villabyggnad med härligt läge. Prospekt på begäran Telefon 812.

NANCY ENWALL.

OBS! En konserveringskurs börjar den 16 Augusti **OBS!** och pågår under 8 dagar.

Småskolelärlarinna

önskar plats i trefligt hem från 1 juli—15 aug. Är villig läsa med nybörjare och deltaga i lättare sysslor. Svar till "Familjemedlem", Almvik p. r.

16-års flicka,

som genomgått 7 klasser i läroverk, önskar plats under sommaren att läsa med ett eller flera barn i vanl. skolämnen. Ev. musik o. simning. Svar emotes tacksamt, märkt "Nyta och Nöje", Allmänna tidningskontoret, Stockholm.

Skolköslärlarinna

med goda betyger och praktik önskar plats som hushållslärlarinna eller föreståndarinna vid större bolag där mat hålles för personalen eller som lärlarinna vid skolkök. Svar till fru Anna Granlunds tjänstebyrå, Falun.

Obs! De billig a priserna.

Till 42 öre mtr säljes ett parti Kulörta Congressgardiner 100 cm. breda, Allmogegardiner fr. 30 öre mtr. Stufvar af Trädgardiner. Bomullstyger från 30 öre mtr. Linnevaror billigt. Tråd 95 öre duss., m. m. Allt säljes billigt.

Slumplaget

MÄSTERSAMUELSGATAN 51, 2 tr.

Axel Cohns

**Fågel-, Bur- & Fröhandel.
23 L:a Vattug.Stockholm**

**Fåglar och Däggdjur upp-
stoppas naturtroget.**

Illustrerad priskurant mot porto.

Sjukvårdsplats

sökes hos sjuklig herre eller dam. Svar till "Sommaren 1911", under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Enkel, anspråkslös flicka,

kunnig i matlagning och bakning, får plats i tjänstemannafamilj nu genast. Sommarens på landet. Lön efter överenskommelse. Hjälps med tvätt och skurning. Medlem af familjen. Svar till Fru K. Lundgren, S. Promenaden 9, Norrköping.

Sommarkondition

önskas af fil. kand. med flerårig lärarepraktik. Svar till "29 år", und. ads. S. Gumælii Annonbyrå, Sthlm f. v. b.

Mot fritt vivre

önskar ung lärarinna få vara i bättre familj under sommaren för att deltaga i husliga göromål ell. ock som hjälp medfölja någon familj till badort. Svar till "Lärarinna", Säf-sjö p. r.

Ung,

bildad flicka, som genomgått hushållsskola samt kurs i sömnad, söker plats i familj eller hos någon ensam dam, helst i närheten af Stockholm. Små pret., goda rek. Svar till Postfack 14, Visby.

Flicka

önskar mot fritt vivre plats att biträda i hushållsgöromål, event. juli—aug. Svar till "S. M. P.", Rån-num.

Ung, musikalisk flicka,

som genomgått åtta klasser i läroverk, önskar sommarkondition på landet. Villig läsa med ett å två barn. Fordringar: fri resa och fritt vivre. Tacksam för snart svar till "S. S.", p. r. Ystad.

Husföreståndarinneplats

önskas af snäll, ordningsam flicka. Goda betyg från hushållsskola och föregående platser. Tacksam för svar till "W. K. M.", Rantens Fotografiatelier, Falköping-Ranten.

LEDIGA PLATSER.**Platsen som sköterska**

å sjukvårdsafdelningen vid Fellingsbro Fattiggård är ledig att tillträda den 1:a nästkommande augusti. Förutom vanlig kompetens fordras särskild insikt i sinnessjukvård. Någon vana vid kloroformering önskvärd.

Lönen har förut utgått med 600 kronor pr år jämte en del naturaförmåner och bostad, men är sökande oförhindrad att själv framställa sina löneanspråk.

Skriftliga svar jämte fotografi torde insändas före 25 juni till Fellingsbro Fattigvårdsstyrelsens ordförande, adr. Fellingsbro.

Äfven extra Provinsialläkaren Adolf Ekblom, Fellingsbro, lämnar upplysningar.

Hushållerska,

kunnig i allt som tillhör ett landt-hushålls skötsel, får plats den 1 augusti i liten familj i Bohuslän att med hjälp af jungfru sköta hushåll bestående af 5 å 6 personer inklusive tjänare. Goda rek. fordras. Svar med uppgift om ålder och pretentioner torde sändas under märke "1 augusti", Annonb., Östra Larmgatan 1, Göteborg.

Kontorsfröken

med redig och vacker stil erhåller genast plats å grosshandelskontor i landsortsstad. Rekommendationer, fotografi och fordringar torde insändas till "Kontorist", Svenska Telegrambyrå, Malmö.

Lärarinneplats

ledig vid Maltestorps Hjälpension för flickor fr. början af h. t. 1911. Ämnen: modersmålet, kristendom, geografi och historia. Sökande bör tala franska. Lön 700 kr. och allt fritt. Ansökningar insändas till föreståndarinnan under adr. Vinslöf.

Massös,

centralist, önskas genast, för en månads massage. Svar med referenser till B. Fähræus, adress Vik, per Vadsbro.

Vid Kristianstads Elementarläroverk för flickor

blir från inst. hösttermins början plats för en lärarinna med högre kompetens. Undervisningsämnen: modersmålet, tyska och geografi. Lön och pensionsbidrag enligt lag. Ansökningshandlingar, ställda till läroverkets styrelse, insändas före den 18 juni till föreståndarinnan, fröken L. Lovén, Kristianstad.

Kassörska,

kunnig i maskinskrifning och fullt hemmastadd i bokföring, erhåller anställning nu genast. Svar med uppgift om ålder, löneanspråk, referenser m. m. ställes till styrelsen för Aktieb. Radioaktiva Vatten och inlämnas å Svenska Telegr.-byråns Annonssafdelning, Klara V. Kyrkogata 12.

Flicka som vill deltaga i alla inom ett hus å landtegendom förekommande göromål erhåller plats vid Alby gård, Rundtuna.

**DAGNY,
KVINNORNAS BÄSTA
PLATSANNONSTIDNING****Yngre lärarinna,**

seminarist, erh. till hösten plats i familj. Vidare genom TJÄDERS BYRÅ, Brunkebergstorg 12.

Å Fredrika Bremer-Förbundet

finnas anmälda flera goda lärarinneplatser till hösten för personer med undervisningsvana och förmåga att ge musiklektioner. Mottagningstid kl. 12—3.

Hushållslärarinna

sökes för större hushållsskola till 1 augusti. Ansökan jämte betygsskrifter och uppgift å lönepretentioner insändas märkt "Hushållsskola" under adress S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm, f. v. b.

Bildad flicka,

kunnig i sjukvård, med godt sätt och utseende, barnkär och pålitlig, får plats att vårda sjuklig fru och 4-årig pys samt vara till sällskap och hjälp i hemmet. Helst musikalisk. Bästa rekommendationer fordras. Svar inom 8 dagar med uppgift om ålder, löneanspråk och om möjligt foto. till "Frisk sjukling", Sv. Dagbl. annonskontor, Stockholm, f. v. b.

Husfru önskas för mindre familj

på landet i närheten af stad i Dalarna. Fru saknas. Lönepretentioner, ålder, fotografi och rekommendationer sändas till "Husfru" under adr. S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm, f. v. b.

**En duglig,
bildad flicka,**

helst från landet, får genast plats att sköta ungarlshem. Svar med foto och löneanspråk till "Lärare", Sv. Dagbl. Stockholm.

Hushållslärarinna

med praktisk skicklighet uti att handleda undervisning i enklare och finare matlagning, syltning, saftning, konservering etc. erhåller förmånlig anställning nu genast vid Katrineholm Praktiska Skola, Katrineholm.

Guvernant,

van att undervisa i vanliga skolämnen, 3:dje kl., språk och musik, finner plats på landtegendom inst. hösttermin. Betyg, löneanspr. och fotografi torde sändas till Fru E. Wærn, Gudhammar, Hofva.

Lärarinna,

kompetent att undervisa två flickor, 10—7 år, i vanliga skolämnen, erhåller till hösten plats i hem på landet. Närmare å Stockholms Uthyrningsbyrå, Platsanskaffningsafdelningen.

Anspråkslös

kvinn, fullt kunnig i enklare matlagning och villig att närmast under sommarmånaderna från omkr. den 20 juni med tillfällig skurhjälp sköta hushåll och städning i förhyrd villa uti Båstad, sökes. Månadslön 25 kr. Svar till J. B. W. 56, Gäfle p. r.

**Skolköklärrinnebefattningen
vid Sunderby Folkhögskola,**

Norrbottnen, kungöres härmed ledig att tillträda fr. o. m. inst. läsår. Lön: 700 kr. jämte fri möblerad, upplyst och uppvärmd bostad. Lästid: 25 veckor. Ansökningar, ställda till skolans styrelse. skola vara insända senast den 25 juni. Närmare upplysningar lämnas af skolans föreståndare, direktör J. Hallbäck, adr. Södra Sunderbyn.

**Kvinnliga
arbetsområden.**

Utbildningskurser m. m.
Muntliga och skriftliga

upplysningar genom
Fredrika-Bremer-
Förbundets Byrå,

54 Drottninggatan.

GYNNA ALLTID DAGNYS

ANNONSÖRER!

Sprid Veckotidningen DAGNY!

**Deposition
&
Sparkassa**

4 | 1 | 0
| 2 | 0

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Sprid Dagny!

Wiréns utsökta **PARFYMER**, eleganta damers förtjusning.

Erhålles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från

A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.) Kgl. Hoflev
21 Lilla Vattugatan 21 - - - Stockholm.

Andrea Eneroths Handarbetskola

Karduansmakaregatan 8 B, 1 tr., Stockholm. Allm. Tel. Brunkeb. 45 36.

Ettårig lärarinnekurs, omfattande fyra afdelningar.

Terminskurser i konstsömnad, lannesömnad och klädsömnad. Utförligt prospekt sändes.

Anmälningar mottagas nu alla dagar, utom måndagar, $\frac{1}{2}$ 12— $\frac{1}{2}$ 1 och skriftligen till nästa termin, som börjar i september.

HERM. HAMNQVIST

Kungl. Hoffotograf.

Biblioteksg. 11, Stockholm.

1 dussin kabinettsfotografier, matt papper, 12 kronor.

- **TAPISSERIAFFÄREN** -
Bryggaregatan 1 B.

Rekommenderar sitt lager af ritade arbeten till billiga priser.

Skandinavisk Konstslöjdsförsäljning,
STOCKHOLM, 27 Klarabergsgat. 27.

Handarbeten, rikt urval
Nationaldräkter, tyger
och tillbehör
Träslöjd, stort lager
National- och Garne-
ringsband, egen till-
verkning.

JOHANNA BRUNSSONS

Praktiska Konstväfnadsskola

Kungsgatan 30 II

Klarabergsgatan 21

Allm. Tel. 4 37. Riks: Norrmalm 3 63. Allm. Tel. 101 59.

— STOCKHOLM. —

Utställning och försäljning af alla sorters enklare och konstväfnader, såsom blus- och dräkttyger, förkläden, gardiner, mattor, möbeltyger, dukar, kuddar o. s. v.

Nya kurser i praktisk och teoretisk väfning börja i skolans lokal, Kungsgatan 30, den 1 september. Anmälningar till deltagande mottagas året om.

Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala

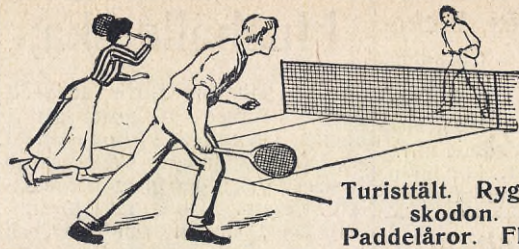
Lärarinnekurs i matlagning och handarbete börjar 30 aug. Anmälan göres före 1 juli. Lärarinnekurs i matlagning och landt-hushåll, ny kurs med två term. i Fackskolan och 1 år å Skolans landt-gård, börjar den 30 aug. Anmälan före den 1 juli. Husmoderskurs med undervisning i matlagning, sömnad, hälsolära och barnavård, närmast afsedd för flickor med högre skolbildning, börjar den 30 aug. Anmälan göres helst före 1 aug. **Spezialkurs** (högre husmoderskurs) i finare matlagning, klädsömnad och barnavård, börjar den 21 aug. Anmälan helst före 1 aug. **Praktisk Yrkeskurs** för utbildning af kokerskor och hushållerskor, börjar 21 aug. Anmälan göres helst före 1 aug. Anmälan till den **Lärarinnekurs** (endast för skolkök) som börjar i januari 1912, insändes före 1 nov.

Barnavård teoretiskt-praktiskt i Fackskolans barnhem 1—3 mån. Tryckt program på begäran gratis och franko.

Program 17 och 18 gälla.

Inspektör: Professor Ö. Hammarsten.

Föreståndarinna: Fröken Ida Norrby.

För Sommarnöjet.

Lawn-Tennis.
Krokettspel.
Fotbollar.
Hängmattor.

Turisttält. Ryggsäckar. Sport-
skodon. Fältkök. Kanoter.
Paddelåror. Flaggor. Gungor.

Trapetser. Gymnastikapparater. Simdynor. Simgördlar. Luft-
bössor. Salongsgevä. Ammunition. Jakt- o. Fiskredskap m. m.
Tält af rödsvvit markisväf 2×2×2 m. kr. 46,50. Priskurant gratis.

MAURITZ WIDFORSS' H. A. B.

— 31 Klarabergsgatan 31 —

STOCKHOLM.

Filialer: Drottninggatan 88. Stadsgården 2.

Resande som önska lefva billigt i Stockholm böra intaga sina måltider å nedanstående nykterhetsrestauranter:

GUSTAF ADOLFSHALLEN

Västerlånggatan 68.

AUTOMATRESTAURANT CYRUS

Nybrogatan 43.

GUSTAF VASA AUTOMATEN

Upplandsgatan 51.

S:T ERIKS AUTOMATEN

S:t Eriksgatan 21.

AUTOMATRESTAURANT KLAS HORN

Hornsgatn 64.

AUTOMATRESTAURANT SVEA

St. Badstugatan 28.

AUTOMATRESTAURANT ALEXANDER

Strandvägen 5.

Frukost $\frac{1}{2}$ 9— $\frac{1}{2}$ 2. Middag $\frac{1}{2}$ 2—6. Kväll 6—11,30.

God och vällagad mat. Inga drickspengar.

Ingen spritservering.

Alla nykterhetsvänner böra gynna och uppmuntra dessa företag.

ANNONSERA I DAGNY.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Den internationella rösträttkongressen.

Kvinnliga konstnärers utställning. Af Ellen Kleman.

Kvinnorna i det landet Potu. Af Jenny Velander.

Vaksamhet.

Insänd litteratur.

Anna Wahlenberg: Fru Julias man. Rec. af Anna Harpen.

Några intryck från Visby. Af Märta Ekhoft.

Notiser.

Föreningsmeddelande.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**